

Tracey Rowland

Joseph Ratzinger și Tradiția
Pentru o hermeneutică a continuității

Galaxia Gutenberg

Tracey Rowland

**Joseph Ratzinger și
Tradiția**

Pentru o hermeneutică a continuității

Traducere, introducere și bibliografie de

Dan Siserman

Galaxia Gutenberg

2026

Cuprins

Cooperatores Veritatis: Joseph Ratzinger / Papa Benedit al XVI-lea și Tracey Rowland	5
Zece principii teologice din tezaurul lui Benedict al XVI-lea pentru criza contemporană	11
1. Logosul precedă Ethosul	12
2. Adevărul este „termenul mediu” între autoritate și subiectivitate	13
3. Încrederea în Scriptură	14
4. Euharistia nu este un ospăț al păcătoșilor	15
5. Învățătura Bisericii se dezvoltă în mod organic	16
6. Relația dintre credință și rațiune	18
7. Trebuie să credem într-un Dumnezeu Creator	18
8. Înțelegerea autorității sinodale	19
9. Înțelegerea sfintelor rânduieii	22
10. Înțelegerea Oficiului Petrin	22
Lumea în teologia lui Joseph Ratzinger/Benedict al XVI-lea	25
Joseph Ratzinger și hermeneutica continuității	69
1. Dezvoltarea organică a unui rit de origine apostolică	72
2. Fără „arheologism” sau raționalism mecanic	75
3. Cultură transcendentă, nu dependență culturală	80
4. O orientare cosmică, mai degrabă decât mundană	88
5. Principii diferite pentru culturile post-creștine și pre-creștine	91
6. Excelență, nu pragmatism pastoral	96
7. Teologia liturgică nu trebuie separată de teologia dogmatică	105
Concluzie	117

Joseph Ratzinger - Doctor al Frumuseții Întrupate	119
Cultura în gândirea lui Ioan Paul al II-lea și Benedict al XVI-lea . . .	147
Șapte trăsături comune ale teologiei lui Newman, Söhngen și Ratzinger	173
1. Gentelmenii umaniști creștini	175
2. Antropologia teologică	181
3. Conștiința	187
4. Abordarea ateismului	193
5. Scolastica nu era „berea” lor.	198
6. Pelagianism burghez	204
7. Importanța sacramentalității	208
Concluzie	211
Proveniența textelor	213
Lista cronologică a traducerilor în limba română din opera lui Joseph Ratzinger / Papa Benedict al XVI-lea	215
Despre autor	223

Zece principii teologice din tezaurul lui Benedict al XVI-lea pentru criza contemporană

O ediție a revistei *The Spectator* [aprilie 2023] a publicat un articol scris de Dan Hitchens, în care îl citează pe istoricul Richard Rex, de la Cambridge, care spunea că au existat trei mari crize în istoria Bisericii. Prima a fost cea legată de *natura lui Dumnezeu* (toate acele dispute cristologie ale Bisericii primare), a doua legată de *natura Bisericii* însăși (toate acele diviziuni protestante din secolul XVI) și acum, criza referitoare la *natura omului* (toate acele dispute legate de ceea ce putem sau nu putem face cu trupurile noastre).

Această afirmație pune punctul pe „i”, ca să spunem așa, dar în spatele crizei legate de natura omului se află o criză legată de natura teologiei catolice. În acest moment din viața Bisericii, diviziunile asupra unor probleme teologice fundamentale sfâșie comunitățile.

Unul dintre motivele pentru care Joseph Ratzinger/Papa Benedict al XVI-lea poate fi declarat „Doctor al Bisericii” este că a înțeles că o greșeală la baza unui sistem teologic poate distruge întregul sistem. Dacă acum avem catolici a căror viziune asupra lumii pare să nu se deosebească cu nimic de cea a lui Meghan Markle și, prin urmare, să fie contrară celor două milenii de învățătură creștină, atunci chiar trebuie să aruncăm o privire mai îndeaproape asupra principiilor fundamentale.

În mijlocul acestei nopți întunecate din sufletul Bisericii, există cel puțin 10 principii care pot fi extrase din tezaurul intelectual al lui Benedict al XVI-lea și care ne pot ajuta să ne croim un drum prin criza actuală.

1. Logosul precedă Ethosul

Primul principiu este acela că logosul trebuie să precedă ethosul. Da, sună foarte ezoteric! Este însă un principiu pe care marele Romano Guardini ținea să îl sublinieze și care a fost preluat de Ratzinger/Benedict. Un alt mod de a spune acest lucru este că adevărul precedă praxisul. Practicile noastre trebuie să întruchipeze adevărul. Mulți teologi vor să răstoame această ordine de prioritate și să facă ca ethosul, sau ceea ce marxștii numesc *praxis*, să aibă prioritate. Ratzinger/Benedict s-a opus total acestei abordări în teologie. În lucrarea sa *Principii de teologie catolică* (1987), el a scris:

Dacă cuvântul „*orthopraxie*” este împins în sensul său cel mai radical, el presupune că nu există un adevăr care să fie anterior praxisului, ci mai degrabă că adevărul poate fi stabilit doar pe baza unui *praxis* corect, care are sarcina de a crea sens din și în fața lipsei de sens. Teologia nu devine decât un ghid pentru acțiune, care, reflectând asupra praxisului, dezvoltă în mod continuu noi moduri de praxis¹.

El a concluzionat că, atunci când praxisul are întâietate, adevărul devine un produs al omului, iar omul însuși devine o marfă. Această evoluție este evidentă

¹ Joseph Ratzinger, *Principles of Catholic Theology* [Principii de teologie catolică], trad. engl. Mary Frances McCarthy, Ignatius Press, San Francisco, 1989, p. 318.

în cultura pop a vedetelor, în care oamenii își creează propriile narațiuni care pot avea foarte puțin sau chiar deloc de-a face cu realitatea – adică cu adevărul – și apoi, pe baza narațiunii construite de ei înșiși, se apucă să vândă lumii aceste „eu-uri” false.

2. Adevărul este „termenul mediu” între autoritate și subiectivitate

În legătură cu această depreciere a adevărului stă ideea că oamenii pot ajunge la concluzii diferite cu privire la aceeași problemă morală, pe baza autorității conștiinței lor. Regretatul cardinal George Pell a numit această atitudine „erezia lui Donald Duck”. Donald a avut întotdeauna intenții bune, chiar dacă comportamentul său a avut unele consecințe neprevăzute. Ratzinger/Benedict ar spune că nu este suficient să ai intenții bune și că, deși ar trebui să ne urmăm conștiința, conștiința noastră poate greși, iar dacă o face, înseamnă că nu am reușit să percepem adevărul. El scrie: „Vina se află deci în altă parte, la un nivel mult mai profund – nu în actul prezent, nu în judecata prezentă a conștiinței, ci în neglijarea ființei mele, care a făcut să fiu surd la chemările lăuntrice ale adevărului”². Ratzinger a subliniat, în siajul Cardinalului John Henry Newman, că „termenul mediu – care stabilește legătura între autoritate și subiectivitate – este adevărul”³.

² Joseph Ratzinger, *Despre conștiință*, trad. rom. Alex Moldovan, Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2008, p. 51.

³ *Ibidem*, p. 34.

El a observat, de asemenea, că adevărul reprezintă un bun mult mai important decât consensul. Simplul consens nu este un garant al adevărului.

3. Încrederea în Scriptură

Deci, unde găsim adevărul? Cristos a spus că El este calea, adevărul și viața (cf. *In* 14,6) și, prin urmare, pentru a găsi adevărul, trebuie să mergem la Isus Cristos. Cum facem acest lucru? Primul lucru pe care trebuie să îl facem este să citim Scripturile pentru a vedea ce au de spus despre Cristos. Ratzinger ar spune că trebuie să ne încredem în Scriptură. Nu putem respinge Scripturile doar pe motiv că nimeni nu l-a înregistrat pe Cristos cu un reportofon. Dimpotrivă, trebuie să avem încredere că Duhul Sfânt a fost activ în compunerea Scripturilor și, prin urmare, că este rațional să credem în autoritatea Sfintei Scripturi. O astfel de credință este un element central al credinței apostolice. Chiar nu putem ocoli acest aspect. Locul unde se găsește cea mai bună sinteză a lui Ratzinger în acest domeniu al hermeneuticii biblice este conferința sa Erasmus din 1988 și documentul Comisiei Biblice Pontificale pe care a prezidat-o, intitulat *Interpretarea Bibliei în Biserică*⁴. Cea mai bună literatură secundară este lucrarea lui Aaron Pidel, *Inspirația și adevărul Scripturii. Testând paradigma Ratzinger*⁵.

⁴ Comisia Biblică Pontificală, *Interpretarea Bibliei în Biserică*, prefață de Ioan Paul al II-lea și introd. de Joseph Ratzinger, trad. Monica Broșteanu & Francisca Băltăceanu, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice (ARCB), București, 2020.

⁵ Aaron Pidel, *The Inspiration and Truth of Scripture: Testing the Ratzinger Paradigm*, Catholic University of America Press, 2023.

4. Euharistia nu este un ospăț al păcătoșilor

Unde îl întâlnim pe Cristos? Ratzinger ar spune că în viața Bisericii și mai ales în sacramentul Euharistiei, însuși Trupul și Sângele lui Cristos. A avea o înțelegere corectă a teologiei Euharistiei este extrem de important. Ratzinger a susținut că Euharistia nu este un „simpozion”. Nu este o celebrare a realizărilor comunității locale. Nu este o serată de ceai și nu este un ospăț al păcătoșilor. Cina cea de Taină a fost ținută cu prietenii lui Cristos (deși unul dintre ei era pe cale să îl trădeze)⁶. În Exortația sa apostolică *Sacramentum Caritatis*, Benedict al XVI-lea a descris miracolul euharistic ca pe un fel de „fisiune nucleară” care „pune în lăuntrul creației principiul unei schimbări radicale, în locul cel mai intim al ființei, o schimbare destinată să provoace un proces de transformare a realității, a cărui împlinire va fi transfigurarea întregii lumi, până la acea stare în care Dumnezeu va fi totul în toți”⁷. În același document, el a susținut că Euharistia are o relație specială cu sacramentul căsătoriei. Referindu-se la teologia Sfântului Pavel, el a precizat că „iubirea nupțială este semn sacramental al iubirii lui Cristos față de Biserica sa, o iubire care își are punctul culminant în cruce, expresie a «căsătoriei» sale cu omenirea și, în același timp, origine și centru al Euharistiei”⁸. Acest gând e mult mai profund decât

⁶ Cf. Joseph Ratzinger, *God is Near Us: The Eucharist, the Heart of Life* [Dumnezeu este aproape de noi: Euharistia, inima vieții], trad. engl. Henry Taylor, Ignatius Press, San Francisco, 2003, p. 59.

⁷ Papa Benedict al XVI-lea, *Sacramentum Caritatis*, §11. Online în română: <https://www.magisteriu.ro/sacramentum-caritatis-2007/>

⁸ Papa Benedict al XVI-lea, *Sacramentum Caritatis*, §27.